

Justitiedepartementet

Remiss av Utkast till Lagrådsremiss - Åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för vissa skyddsbehövande**Sammanfattning**

Region Gotland delar regeringens bedömning att det finns behov av ett system för att åstadkomma en jämn fördelning mellan landets kommuner och regioner avseende personer som beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Otydlighet råder dock kring flera frågor av betydelse för förutsättningarna för kommuner och regioner att bistå Migrationsverket med att anordna boenden. Det är därför av vikt att regeringen och berörda myndigheter har en fortsatt nära dialog med kommuner och regioner i den fortsatta beredningsprocessen och implementeringen av ny lagstiftning. Några av de synpunkter som Region Gotland framhåller i sitt yttrande sammanfattas nedan i korthet:

- Region Gotland anser att det behövs förtydliganden avseende vilken typ av boende som är aktuellt vid anvisningar till kommuner och vilken standard som bör gälla för dessa boenden. Rimliga ekonomiska förutsättningar krävs för anordnandet av boenden och hänsyn bör tas till lokala förutsättningar och dess inverkan på kostnadsbilden vid anskaffning av boenden.
- Kommuner och regioner bör ha rådighet över hur boenden anordnas och lättnader avseende bygglovsprocesser bör presenteras för att underlätta för kommuner som har behov av att snabbt bygga modulbostäder.
- Det är av vikt att säkerställa att massflyktingar kan bo kvar i den kommun de nu vistas i, och att minimera antalet flyttar i samband med att ny lagstiftning träder i kraft.
- Hänsyn bör tas till de särskilda utmaningar som föreligger för Sveriges turistlän när ny lagstiftning träder i kraft mitt i pågående turistsäsong. Detta innebär andra förutsättningar för möjligheterna att med kort varsel ordna boenden för anvisade massflyktingar och säkerställa nödvändiga kringtjänster och bemanning.

1 (5)

Yttrande

Avsnitt 5.1 - 5.3

- Region Gotland delar regeringens bedömning att det finns behov av ett system för att åstadkomma en jämn fördelning mellan landets kommuner och regioner avseende personer som beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet.
- Enligt nuvarande lagstiftning är det staten som har huvudansvaret för mottagande och boende avseende massflyktingar från Ukraina. Regeringens förslag skulle innebära att kommuner ges befogenhet att anordna boenden för massflyktingar och att en skyldighet för kommuner att ta emot anvisningar från Migrationsverket införs. Region Gotland konstaterar dock att flera viktiga frågor kring mottagandets omfattning, fördelning, ersättning och övrig praktisk hantering inte beskrivs i regeringens förslag. Det anges att dessa frågor ska förtydligas i kommande förordningar, vilket gör det svårt för kommunerna att i detta läge få en uppfattning om förslagets faktiska effekter för kommuner och regioner.
- Migrationsverket fick den 31 mars 2022¹ ett regeringsuppdrag att, i nära dialog med Länsstyrelsen och kommuner och regioner, vid anskaffandet av boenden åstadkomma en så jämn fördelning som möjligt mellan kommuner. I regeringens utkast till lagrådsremiss saknas dock ett närmare tydliggörande av hur övergången i samband med implementering av föreslagen lagstiftning (1 juli 2022) är tänkt att hanteras. Region Gotland vill framhålla vikten av att undvika att massflyktingar som hunnit börja skola eller påbörja ett arbete inom en viss kommun tvingas flytta – en fråga som regeringen inte behandlar i denna remiss. Det framgår inte heller hur eventuella avtal som Migrationsverket tecknar inom aktuellt uppdrag ska hanteras i skiftet när ny lagstiftning träder i kraft.
- Av regeringens förslag framgår inte några särskilda krav avseende de boenden som kommuner ska anordna och det framgår att det är upp till kommunerna att avgöra hur skyldigheten att anordna boende ska fullgöras i varje enskilt fall.
  - Region Gotland vill här framhålla vikten av att kommuner och regioner ges befogenhet att själva bestämma hur och var boenden ska anskaffas. Lokala förutsättningar skiljer sig åt och det är därför angeläget att det är upp till respektive kommun/region att avgöra huruvida boenden ska anskaffas genom hyresavtal med privata aktörer eller inom kommunen/regionens eget bestånd. Det är även av vikt att föreskrifter som medger lättnader avseende bygglovsprocesser presenteras i syfte att

---

¹ Uppdrag till Migrationsverket att åstadkomma en jämn fördelning mellan kommuner för boenden för skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet (regeringen.se), (Ju2022/01219).

underlätta för kommuner att exempelvis bygga modulbostäder för att kunna tillhandahålla boenden med kort varsel.

- Det framgår som nämnts inte hur de bostäder som kommunen ska anordna bör iordningsställas eller vad som bör gälla avseende enskilda eller delade boenden eller tillgång till kök och sanitetsutrymmen. Mot bakgrund av att några specifika ersättningsbelopp (behandlas vidare nedan) inte heller presenteras ser Region Gotland ett behov av förtydliganden i denna del. Även tidsramar vid anvisning bör tydliggöras. Med hänsyn till att lagstiftning förväntas träda i kraft inom kort och att det för Gotlands del sker mitt under en intensiv turistsäsong, är det av betydande vikt att tiden mellan anvisning och mottagande är rimlig.

Avsnitt 5.4

- Regeringens förslag innefattar även ändring som innebär att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska gälla även de som har ansökt om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. För närvarande omfattas massflyktingar av dessa regelverk först efter beviljat tillstånd. Region Gotland ser positivt på att Migrationsverkets ansvar för individens försörjning under perioden mellan registrering och beslut tydliggörs. Vid en sådan förändring är det fortsatt viktigt med en skyndsam handläggning. Regionen vill dock här även uppmärksamma riskerna med en ordning som för massflyktingar innebär begränsad tillgång till hälso- och sjukvård och övrig social välfärd. I ett läge där kriget i Ukraina fortsätter och möjligheten att återvända inom kort försvåras uppstår frågor kring vilka konsekvenser detta får för de massflyktingar som befinner sig i Sverige. På längre sikt är det troligt att ett ökat vårdbehov uppstår, vilket manar till frågor kring vem som ska stå för dessa kostnader.

Avsnitt 5.6

- Region Gotland delar även regeringens bedömning att de förändringar som föreslås i LMA kan medföra behov av att göra anpassningar i bestämmelserna om anvisning enligt bosättningslagen. I en situation där massflyktingar i ett senare skede beviljas tillstånd på annan grund och därmed folkbokförs finns det behov av tydliggörande avseende hanteringen av ny anvisning enligt bosättningslagen. Även här ser Region Gotland behov av att säkerställa att massflyktingar som tidigare anvisats till respektive kommun kan bo kvar där i möjligaste mån.
- Om personer med tillfälligt skydd kommer att behöva stanna i Sverige längre än den tid som massflyktsdirektivet medger kan behov uppkomma av att se över möjligheterna till ytterligare insatser, såsom språk- och arbetsfrämjande insatser för vuxna. Utöver ett förväntat större vårdbehov som identifierats ovan är det svårt att se att personer som stannar i Sverige under flera år ska

förväntas försörja sig på endast dagersättning från Migrationsverket, i de fall man inte arbetar. Att massflyktingar som har rätt till arbetstillstånd och därmed förväntas bidra under sin tillståndsperiod samtidigt inte har tillgång till välfärdssystemet framstår i det längre perspektivet som orimligt.

Avsnitt 5.7

- Regeringen gör bedömningen att ersättning till kommuner ska lämnas i form av schablonbelopp som avser täcka de genomsnittliga kostnader som kommuner har för anordnande av boende. Region Gotland välkomnar ett enkelt ansöknings- och ersättningsförfarande, men konstaterar också att det föreligger stora skillnader mellan kommuner avseende förutsättningarna att anordna boende, vilket innebär en risk för att vissa kommuner och regioner inte får kostnadstäckning för sina åtaganden att bistå med boenden. För turistlän såsom Gotland är det en särskild utmaning att anordna boenden under turistsäsongen, vilket påverkar kostnadsbilden för både boenden i sig och eventuell bemanning. Det finns därför behov av ett system som möjliggör för kommuner att kunna söka ersättning även för överstigande kostnader.
- Det är för närvarande svårt för kommuner och regioner att ha en uppfattning om vad som kan utgöra en rimlig nivå för schablonbelopp innan frågor om boendeuppdraget tydliggjorts. Kostnaderna är i stor utsträckning avhängiga de praktiska förutsättningarna för de boenden som kommunerna förväntas anordna och vilken standard som bör gälla.
- Ersättningen bör utgå från antal platser som iordningsställts enligt beslutade kommunal och inte antal mottagna personer. Kommuner bör kunna få ersättning för tomma platser för att kunna ha beredskap.

Avsnitt 5.8

- Regeringen beskriver att man har för avsikt att närmare reglera de praktiska frågorna kring anvisningar avseende antal, prioriteringar, fördelning och tidsfrister i förordning. LMA föreslås därför kompletteras med ett bemyndigande som möjliggör för regeringen att meddela sådana föreskrifter. Av regeringens utkast till lagrådsremiss framgår dock endast mycket kort resonemang om föreskrifternas utformning. Regeringen skriver bland annat att föreskrifter kan tänkas omfatta bestämmelser om att personer som bor i eget boende ska prioriteras ned till förmån för personer som bor i anläggningsboende vid anvisning till kommun. Region Gotland anser att det vid framtagandet av dessa föreskrifter bör beaktas att många av de massflyktingar som idag bor i EBO senare sannolikt kommer att ha behov av hjälp med bostad. Särskilt med hänsyn till barnperspektivet bör antalet flyttar i samband med så kallade spruckna EBO:n minimeras för att säkerställa att barn ska kunna gå kvar i förskola och skola. Personer som tidigare bott i

EBO bör kunna anvisas till samma kommun. Vad gäller tidsfrister bör sådan som nämnts ovan vara rimlig för kommunens beredskap. Förslagsvis kan gällande tidsfrister i bosättningslagen om två månader användas som riktmärke.

Regionstyrelsen

Eva Nypelius
Ordförande Regionstyrelsen

Peter Lindvall
Regiondirektör